

27.3.2006

Dnro 1579/4/04

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Mikko Eteläpää

ALLE 18-VUOTIAAN RIKOKSESTA EPÄILLYN KUULUSTELU

1 KANTELU

- - -

Kantelija kantelija siitä, että hänet kuulusteltiin rikoksesta epäiltynä 6.12.2003 ja 7.12.2003 ilman kuulustelutodistajan läsnäoloa. Kantelijaa kuulusteltiin epäiltynä vahingontekoon.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin vanhemman konstaapelin selvitys ja Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen lausunto. Kantelija ja hänen äitinsä antoivat selvitykseen ja lausuntoon vastineensa.

3 RATKAISU

3.1 Alle 18-vuotiaan kuulusteleminen ilman kuulustelutodistajaa

Asiaa koskevat oikeusohjeet

Tapahtuma-aikaan voimassa ollut esitutkintalain (30.4.1987/499) 30 §:n 1 momentti kuului seuraavasti:

"Kuulusteltavan pyynnöstä on kuulustelussa oltava läsnä luotettava ja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 43 §:n mukaan esteetön todistaja. Tutkija voi myös omasta aloitteestaan kutsua todistajan saapuville. Jollei kuulustelua voida tutkintaa vaarantamatta viivyttää, se saadaan kuulusteltavan pyynnöstä huolimatta pitää ilman todistajaa. Kahdeksaatoista vuotta nuorempaa epäiltyä ei saa kuulustella ilman todistajaa."

Mainittua lainkohtaa on muutettu lailla (27.6.2003/645) alle kahdeksaatoista vuotta nuoremman epäillyn kuulustelua koskevalta osin. Muutos tuli voimaan 1.1.2004 alkaen. Momentin muutettu viimeinen virke kuuluu:

"Kahdeksaatoista vuotta nuorempaa epäiltyä ei kuitenkaan saa kuulustella ilman todistajaa, paitsi jos kuulustelussa on läsnä hänen avustajansa tai laillinen edustajansa taikka sosiaalilautakunnan edustaja."

Kannanotto

Vanhempi konstaapeli toteaa selvityksessään kantelijan suostuneen kuulusteluun ilman kuulustelutodistajaa. Vanhemman konstaapelin mukaan kuulusteluun ilman kuulustelutodistajaa on ollut "pakko joskus valitettavasti turvautua, sillä kerroksessamme ei ole työvoimaa niin runsaasti, että kuulustelutodistajan paikalle saanti koko kuulustelun ajaksi olisi aina mahdollista".

Totean tapahtuma-aikaisen säännöksen alle kahdeksantoistavuotiaan epäillyn kuulustelemisesta olleen ehdoton kuulustelutodistajaa koskevan vaatimuksen osalta. Säännös ei antanut kuulustelun suorittajalle harkinnanvaraa eikä myöskään kuulusteltavan suostumuksella asiassa ollut merkitystä. Asian tärkeyttä korosti muun muassa esitutkintalain säätämisen yhteydessä eduskunnan lakivaliokunta mietinnössään (LaVM 9/1986), jossa mainittu säännös kuulustelutodistajan ehdottomasta läsnäolosta lisättiin. Tällä lakivaliokunta halusi mietinnön mukaan kiinnittää erityistä huomiota nuorten ja vajaavaltaiisten kohteluun kuulusteluissa.

Myös 1.1.2004 voimaan tulleessa muodossaan laki on siinä mielessä ehdoton, että se ei salli alle kahdeksantoistavuotiaan epäillyn kuulustelua ilman jonkun laissa mainitun henkilön läsnäoloa.

Pidän sinänsä ymmärrettävänä, että jossain tilanteissa voi esimerkiksi ajankohdasta aiheutua vaikeuksia saada paikalle lain edellyttämää kuulustelutodistajaa, mutta laki ehdottomuudessaan edellyttää viranomaisia toimimaan oma-aloitteisesti niin, että lainmukaiset edellytyksen kuulustelun suorittamisessa täyttyvät. Erityisen tärkeää tämä on vajaavaltaiisten kohdalla.

Edellä kerrotuilla perusteilla katson vanhemman konstaapelin menetelleen lainvastaisesti siinä, että hän on vastoin esitutkintalain 30 §:n (449/1987) määräystä kuulustellut alle kahdeksantoistavuotiasta rikoksesta epäiltyä ilman kuulustelutodistajaa.

- - -

4 TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan vanhemmalle konstaapelille huomautuksen vastaisen varalle edellä kohdassa 3.1 selostetusta lainvastaisesta menettelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

- - -